І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 147 TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1964 No. 147 VOL. LXXI

В ЛИПНІ АМЕРИКА МАЛА НАЙБІЛЬШЕ ЗАТРУДНЕНИХ І НАЙМЕНШЕ БЕЗРОБІТНИХ

Вашингтон. — Департамент Праці повідомив, що в липні цього року Америка мала найбільшу за всі часи кількість затруднених — 72.4 мільйони і найменшу за останніх чотири роки кількість безробітних — нище 5 відсотків. Із збільшеного затруднення і зменшеного безробіття скористали всі верстви працездатного населення: чоловіки, жінки і молодь. Ще в червні кількість безробітних виносила 5.3 відсотки з усіх 76.2 мільйона працездатного чи готового на заробіткове затруднення населення. Зменшення безробіття впродовж липня перевищило всі сподівання і передбачування, бо хоч тенденція більшого затруднення почалася була вже в лютому цього року, то уряд передбачав, що такого зменшення безробіття нище п'ять відсотків не можна буде досягнути перед кінцем цього року. Впродовж останніх чотирьох років кількість безробітних в Америці виносила від 5 з половиною до 6 відсотків. Все ж таки секретар праці Віллард Віртц, признавши велику користь із збільшеного затруднення та зменшеної кількости безробітних, висловив невдоволення уряду ще й теперішнім станом. Хоч кількість безробітних є тепер найменша за останніх чотири роки, то тим не менше ми маємо ще 3,800,000 осіб, які не мають праці і які тим самим не можуть вповні користати із загального добробуту країни — заявив секретар Віртц. Він дальше вияснив, що сьогодні один із вісімох юнаків чи юначок у віці від 14 до 19 років, які бажали б заробітково працювати, не можуть знайти такого затруднення. Коли мова про поодинокі верстви населення, то в липні безробіття між молоддю зменшилося з 15 до 13.1, між жінками з 15 до 4.9 відсотка, а між чоловіками з 4 до 3.7 відсотка, в порівнянні з попереднім місяцем, червнем. Стверджуючи це найбільше затруднення і найменше за останні чотири роки безробіття в Америці в липні, Департамент Праці звертає увагу, що такий стан ще не можна вважати за стабільний та що в дальших місяцях цього року можуть наступити дальші зміни.

У Білому Домі відбулися відвідини генерального секретаря ОН

Вашингтон. — Під час офіційних відвідин Білого Дому генеральний секретар Об'єднаних Націй, У Тант, висловив президентові Джансонові сумнів, щоб Рада Безпеки ОН могла дійсно щось зробити для ліквідації кризи в Південній Азії. Ген. секретар ОН сказав, що Рада Безпеки має обмежене поле дії, бо Північний В'єтнам не є членом ОН і сам конфлікт має дуже специфічний характер. У Тант висловив свою точку погляду і думки, як краще зберегти мир у тому районі земної кулі, але про них преси не поінформовано. У Тант мав догу розмову з Президентом та державним секретарем. У Білому Домі вже панує спокійна атмосфера, у зв'язку з охолодженням недавньої кризи. Особисто, але не офіційно, генеральний секретар ОН висловив побажання, щоб була скликана 14-членна Конференція в Женеві, призначена для мирного полагодження конфліктів у В'єтнамі. В розмові з У Тантом президент Линдон Б. Джансон підкреслив, що уряд ЗДА бажає тільки миру, але в самообороні буде відповідати вогнем на вогонь.

Ґолдвотер відбув конференцію з Айзенгавером

Ґеттисбурґ, Па. — Сенатор Веррі Ґолдвотер і конґресмен Віллям Міллер — республіканські кандидати на президента й віце - президента уряду ЗДА, зустрілися з ген. Д. Д. Айзенгавером та колишнім віце - президентом при уряді Айзенгавера, Ришардом Ніксоном, для обговорення передвиборчих плянів і єдности Республіканської Партії. Сенатор Ґолдвотер сказав журналістам, що він не потребує допомоги від Ку Клукс Клану і ніколи не бажав допомоги від тієї екстремістичної організації. Також конґресмен В. Міллер підкреслено ствердив, що республіканці „не питали й не шукали допомоги від Клану". Того ж дня сенатор Ґолдвотер мав розмову з губернатором стейту Мишиґен Ромні та промовляв на зустрічі із 100 республіканцями, сенаторами й конґресменами. Сенатор Ґолдвотер, коментуючи сучасну кризу в районі В'єтнаму, сказав, що хоча президент Джансон поступив там гідно, однак — „демократи не розуміють суті міжнародного комунізму та нагадують пацифістів після першої світової війни з їх бажанням миру за всяку ціну". Він подав до відома, що генерал Двайт Айзенгавер і Ришард Ніксон з ентузіязмом підтримують його й конґресмена Міллера, як кандидатів у наступних президентських виборах.

КОНҐРЕС ОДНОСТАЙНИЙ В ПІДТРИМЦІ ЗАХОДІВ ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНСОНА ПРОТИ ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ

Вашингтон. — Після одержання в Конґресі звернення президента Джансона в справі схвалення спільної резолюції для підтримки започаткованих ним заходів і відплатних акцій у відповідь на атаки Північного В'єтнаму, конґресові комісії для закордонних зв'язків і збройних сил почали негайно, вже в четвер 6-го серпня, розгляд ситуації, получений з переслуханням представників уряду і командування збройних сил ЗДА. Найперше сенатська комісія для закордонних взаємин і така ж комісія для справ збройних сил слухали з'ясувань у справі в'єтнамської кризи, що їх давали державний секретар Дін Раск, секретар оборони Роберт МекНамара і голова шефів штабу ген. Ірл Г Вілер. Переслухання перед цими сенатськими комісіями відбувалося при замкнених дверях і тривало півтора години. З черги відбулося переслухання в цих справах і цих же осіб перед палатною комісією для закордонних справ. Після переслухання й короткої дискусії сенатські комісії затвердили 31 голосом проти одного — демократичного сенатора Морза — запропоновану президентом Джансоном резолюцію і передали її на затвердження сенатського пленуму, скликаного на п'ятницю 7-го серпня. У зв'язку із схваленням сенатськими комісіями повної і беззастережної підтримки для заходів Президента проти Північного В'єтнаму, сенатор Менсфілд, провідник демократичної більшости в Сенаті заявив, що Конґрес підтримає одностайно мілітарну відповідь ЗДА на мілітарну провокацію Північного В'єтнаму і що і Конґрес й уся американська нація дадуть усю потрібну підтримку Президентові, який діяв з холодним розумом і твердою рукою в цій критичній ситуації. Прийняла одноголосно резолюцію в справі Північного В'єтнаму також палатна комісія, передаючи теж її на затвердження Палати Репрезентантів, засідання якої визначено на п'ятницю. Після закінчення переслухань в сенатських і палатних комісіях, провідники їх ствердили в розмовах з журналістами, що немає безпосередньої загрози якогось більшого воєнного конфлікту.

Засідання Крайової Ради Безпеки в Білому Домі, скликане президентом Джансоном для розгляду ситуації у В'єтнамі. З правого боку (обернений спиною): екзекутивний секретар Крайової Ради Безпеки Бромлі Сміт, далі секретар оборони МекНамара, президент Л. Джансон, державний секретар Дін Раск, секретар скарбниці Діллон і з протилежного боку інші члени уряду.

Гарріман відлетів до Бельгії на переговори в справі Конґо

Вашингтон. — Президент Джансон послав державного підсекретаря Авреля Гаррімана до Брюсселю для спішних переговорів у справі Конґо. Уряд ЗДА сподівається, що Бельгія дасть воєнну допомогу законному конґолійському урядові, очоленому Чомбе. А. Гарріман прилетів до Ню Йорку, звідки потім вилетів до Бельгії і прибув у суботу 8-го серпня до Брюсселю. Він не представив бельгійському урядові спеціяльних американських плянів відносно Конґа, але висловив побажання ЗДА бачити ту африканську країну і її законний уряд зміцненими шляхом кращого озброєння національної армії. Уряд ЗДА не буде виступати проти швидкого повернення бельгійських офіцерів — воєнних інструкторів для конґолійської армії. Однак, Бельгія не може їх послати доти, доки не одержить формального запрошення від прем'єра Чомбе. Державний департамент повідомив сьогодні, що річна допомога армії Республіки Конґо збоку ЗДА становить 7 мільйонів долярів. Ця сума пропаде намарно, якщо в самій армії не буде налагоджено суворої дисципліни й ладу.

Тіто дав працю захисникові Джіласа, своєму першому біографові — В. Дедієрові

Білгород. — Хронікар-історик партизанської війни та перший біограф Тіта Владимир Дедієр одержав першу офіційну посаду від 1954 року, коли між ним і провідними діячами компартії Юґославії виникли ідеологічні розходження. 50-річного колишнього співредактора „Борби", Дедієра, іменовано тепер науковим дорадником Інституту історії в Білгороді. Про регабілітацію Дедієра повідомив часопис „Політика Експрес". Хоча сам Дедієр завжди називав себе марксистом, він виступив з критикою партійних постанов Тіта, а також двічі обороняв Джиласа, домагаючись його регабілітації та звільнення з в'язниці. Дедієр брав активну участь у партизанській війні в Юґославії проти німецько - гітлерівських загарбників, відзначився тоді хоробрістю і здобув велику популярність.

Папа Павло VI закінчив працю над енциклікою „Його Церква"

Кастель Гандольфо. — Папа Павло VI оголосив, що він закінчив працю над своєю першою енциклікою, під назвою „Його Церква". Головною темою енцикліки є взаємовідносини між Католицькою Церквою і модерним світом. В оригіналі енцикліка написана італійською мовою, тепер її перекладають фахівці на латинську та інші мови. Енцикліка буде проголошена в понеділок 10 серпня, а у вівторок 11 серпня Папа вперше полетить гелікоптером до містечка Орвієто, за 75 миль від Кастель Гандольфо, своєї літньої резиденції. Ватиканські чинники повідомляють, що після Богослуження й виголошення промови з нагоди 700-ліття „Корпус Крісті" — Тіла Христового, — Папа повернеться до Кастель Гандольфо автом. Папа сказав представникам преси, що він обговорює в енцикліці три шляхи, які стоять тепер перед католицизмом: духовний, моральний і апостольської праці. „Його Церква" — означає Христова Церква.

Хрущов плянує ще одну реформу в сільському господарстві

Москва. — Під час перебування в надволзькому російському колгоспі Хрущов зондував ґрунт, чи знайде його новий проєкт оплати праці підтримку в селян. Він запитав якогось колгоспника, чи той був задоволений, коли б йому придлено окрему ділянку землі і він персонально відповідав за увесь процес обробітку землі й збирання урожаю на тій ділянці та одержав потім платню відповідно до висоти урожаю на ній. Запитаний відповів, що він був би задоволений. Хрущов покликався на досвід нової системи платні одного з голів колгоспу на цілинних землях. У „Правді" та інших совєтських газетах з'явилася стаття І. Лихобаби, директора Самарського радгоспу, у якій автор суґерує, щоб оплата праці на землі відбувалася на базі висоти урожаю на участку, до якого дана людина чи група людей прикріплена. Лихобаба вважає, що така метода оплати праці підвищить продуктивність праці та знизить різні побічні видатки. За сучасною системою платні, напр., тракторист одержує платню за години праці, без огляду на якість тієї праці. Хрущов шукає розв'язки пекучої сільсько - господарської проблеми в СССР; як саме заохотити збайдужнілих людей до сумлінної праці.

СТЕЙНБЕК І УКРАЇНСЬКІ ПІДСОВЄТСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ

Минулого року американський письменник Джон Стейнбек, лавреат Нобелівської премії, побував в Україні. Цього року він послав у Київ листа до українських письменників з подякою за минулу гарну зустріч. У листі зазначено: „Звичайно, у нас були і суперечки, ми розходились в поглядах на деякі речі". Які саме — не сказано. „Літературна Україна" з 31 липня, надрукувавши листа, не опублікувала промови Д. Стейнбека після одержання Нобелівської нагороди. А саме про текст тієї промови йшлося авторові листа, він надіслав її в Київ для перекладу.

МЕКНАМАРА ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НЕМАЄ ДАНИХ ПРО МІЛІТАРНУ РЕАКЦІЮ З КОМУНІСТИЧНОГО БОКУ

Вашингтон. — Після переслухань в сенатських і палатних комісіях, що відбувалися в четвер 6-го серпня, секретар оборони ЗДА Роберт МекНамара виступив перед журналістами з окремою заявою в справі ситуації у В'єтнамі, подаючи потім відповіді на їх питання в окремих конкретних справах. І в своїй заяві й у відповідях МекНамара заявив, що він не має ніяких даних ні інформацій про якусь комуністичну мілітарну реакцію у відповідь на відплатні заходи ЗДА проти Північного В'єтнаму. Є деяка можливість, не підтверджена такими чи іншими доказами, що комуністичний Китай передав Північному В'єтнамові якусь кількість бойових літаків, що ними Північний В'єтнам не диспонує. Катеґорично заперечив МекНамара вістки про велику концентрацію комунокитайських військ на кордоні з Північним В'єтнамом і про комунокитайські військові підкріплення й допомогу для цієї країни. У своїй заяві, складеній на початку пресової конференції, МекНамара подав огляд дотеперішніх акцій у Північному В'єтнамі і їх вислідів. Він ствердив, що після вівтіркової атаки північнов'єтнамських торпедових човнів на американські кораблі - нищильники ніяких дальших атак не було, що американські нищильники продовжують свою патрульну активність на міжнародних водах біля Північного В'єтнаму і що втрати, що їх зазнали північні в'єтнамці, були куди більші, як це було подане в початкових повідомленнях. Зокрема МекНамара ствердив, що розвідувальні лети виявили, що в додатку до 25 патрульно-торпедових човнів, які були затоплені або пошкоджені, американське летунство знищило під час свого налету на Північний В'єтнам сім протилетунських баз і що бензинове депо біля Вінг із 14 великими збірниками було знищене на 90%. МекНамара заперечив також повідомлення, що в атаці північнов'єтнамських торпедових човнів на американські кораблі - нищильники брали участь комунокитайські вояки, стверджуючи, що він не має про це ніяких інформацій. Заперечив МекНамара, як звичайну пропаґандивну вигадку, також повідомлення командування північнов'єтнамських збройних сил, що протилетунська артилерія Північного В'єтнаму дістрелила вісім американських літаків. Згідно із ствердженням МекНамари, відплатний налет ЗДА на Північний В'єтнам відбувся у вівторок 4-го серпня о год. 1:15 ранку східнього часу, годину після того, як президент Джансон сповістив американську націю і світ про свій наказ перевести цю відплатну акцію.

Північний В'єтнам просить допомоги проти... американської інвазії

Сайґон. — Комуністичний режим Північного В'єтнаму звернувся в четвер 6-го серпня цього року до всіх держав, що брали участь в женевській конференції 1954-го року для замирення в Індо - Китаї, з проханням про допомогу проти агресивних замірів З'єднаних Держав Америки, які „готуються до інвазії на північнов'єтнамську територію". В політичних колах коментують цю заяву, як бажання Північного В'єтнаму використати в нинішній кризовій ситуації такі чи інші дипломатичні заходи, а не вдаватися до мілітарних дій, таких, як атака на американські кораблі, що привела до відплатної акції ЗДА. Північнов'єтнамські комуністи твердять у своїй заяві, що вони не переводили ніякої атаки на американські кораблі - нищильники у вівторок 4-го серпня і що тому відплатний налет ЗДА був цілком неоправданий, визначаючи водночас із цим відплатну акцію ЗДА, як „свідому воєнноподібну дію" з метою інвазії на Північний В'єтнам і спрямовану на поширення війни в Південно - Східній Азії.

У Юґославії передбачають, що цього літа збиратимуть катастрофічний урожай

Білгород. — Після минулорічного доброго урожаю пшениці й інших культур тепер у Юґославії сподіваються катастрофічного недороду. У найкращому випадку зберуть яких 3.6 мільйона тонн зерна тоді, коли минулого року зібрано на полях країни 4½ мільйони тонн і все таки Юґославія була змушена купити у ЗДА 500 000 тонн збіжжя. Вже йде розмова про те, що цього року Юґославія прохатиме в ЗДА щонайменше 1.5 мільйона тонн збіжжя. Великий неврожай у Юґославії викликала погана погода: взимку було мало снігу, весною — мало дощів. Найважливішою хліборобською областю є район Воєводін, і саме там було найменше опадів. Не зважаючи на великі вклади держави на угноєння та добрий обробіток землі, особливо в тій області, урожай був мізерний.

В АМЕРИЦІ

● **Конґресмен Віллям Е. Міллер**, республіканський кандидат на віце - президента ЗДА, заявив у зв'язку із заходами президента Джансона в справі В'єтнамської кризи, що під теперішню пору ця справа виключена, як тема, з виборчої кампанії.

● **Канадійська преса** повідомляє, що лорд Бівербрук, відомий англійський ведавець часописів і журналів, канадієць з походження, залишив 12,6 мільйона долярів майна. Помер Бівербрук в Англії 9 липня ц. р. на 85 році життя. Більшість його майна одержить у спадщині Канадійська Фундація ім. Бівербрука, заснована ще за його життя.

● **Урядова комісія** для справ космічних дослідів розділила 10 200 долярів в нагороду для сімох американських науковців, які своїми дослідами причинилися до успіху Рейнджера 7.

● **На підставі аналізи** зроблених Рейнджером 7 фотографій Місяця, американські дослідники ствердили, що поверхня його тверда і що по ній можна ходити, як по замерзлому снігу.

● **З Пентаґону повідомили** про прізвища двох американських летунів, які не вернулися з відплатного лету на Північний В'єтнам. Це 26-літній лейтенант Еверетт Альварез з Сан Хозе в Каліфорнії і також 26-літній лейтенант Ричард Ц. Сатер з Помони в Каліфорнії. Один з них був зістрілений над морем, про другого, твердять комуністи, що він попав у полон після зістрілення його літака.

● **Сенатор Беррі Ґолдвотер** у Вашингтоні відбув у п'ятницю зустріч з 200 республіканськими сенаторами і конґресменами в Конґресіональному готелі. Лише декілька із запрошених повідомили, що вони не зможуть прибути. Головне питання нарад — передвиборча єдність Республіканської партії.

● **Офіційне радіо на Кубі** повідомило про відплатну акцію американських збройних сил у Північному В'єтнамі, але не подало жадних своїх коментарів до тієї події.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ
(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

„Хліб під колесами"

„На узбіччі асфальтової траси Хмельницький - Дунаївці розсипані пшениця, ячмінь. Обабіч шляху утворились жовтуваті смуги, завдовжки в десятки, а то й сотні кілометрів... Прикро втрачати врожай навіть з однієї машини. А їх щодня тисячі пробігають шляхами... Уздовж подільських шляхів, які ведуть до хлібоприймальних пунктів, з'явилися численні постаті заповзятих жінок. Вони спритно орудують просяними віниками, обережно змітаючи докупи розсипане з автомобілів зерно"... і несуть його додому, — нарікає „Радянська Україна" з 1-го серпня 1964 року на виголоджених людей.

Нові музичні твори

Найновіші твори композитора Станислава Людкевича, який живе у Львові: „Наші гори Карпати" — симфонічна фантазія, симфонія „Варіяції на народну тему". Композитор Микола Колесса почав оркеструвати свою „Другу симфонію". Роман Сімович закінчив „Патетичну поему". Д. Задор закінчив симфонічну картину „Карпати". Симфонічна оркестра Львівської Філярмонії і хорова капеля „Трембіта" готують новий твір Мирослава Скарика „Людина". (За „Радянською Культурою" з 2-го серпня).

Збірна України виграла в японців у Токіо

Збірна фотбольна команда Української ССР виграла у команди Японії з рахунком 2:0 на користь України. „Усі 90 хвилин на полі точилася гостра боротьба двох рівних суперників. Але атаки українців все ж були небезпечнішими"... „Молодь України" з 2-го серпня подає склад української команди футболістів. У ній грали: Гурґач, Вагнер, Чортків, Глухарєв, Норов, Пузач, Варга, Пфайфер — усі з Київщини, Львівщини, Одещини і Вінниці.

Журнал „Кур'єр ЮНЕСКО" про Т. Шевченка

Вийшло з друку червневе число чотиримовного журналу ЮНЕСКО „Кур'єр ЮНЕСКО". У ньому багато матеріялів про Т. Шевченка. Але з переліку тих статтів і заміток, — надрукованому в „Радянській Україні" з 31 липня, та з совєтського вихвалляння того числа, бачимо, що над ним добре попрацювали совєтські автори. З чужоземних авторів написав статтю про Т. Шевченка тільки Роже Кюйюа - французький публіцист, керівник відділу літератури в департаменті культури ЮНЕСКО.

Бандура

„Чарівні звуки бандури — старовинного музінструменту — яскраво передають соковитий кольорит мелодій України... Чернігівська музична фабрика за останні 10 років випустила понад 10.000 бандур... Безліч замовлень на бандури йдуть у Чернігів з різних міст нашої країни від музикантів-любителів і мистецьких колективів". („Радянська культура" з 23 липня).

У СВІТІ

● **Колишній канцлер Західньої Німеччини, Конрад Аденауер**, виступив з проханням до німецької преси припинити свої коментування кандидатури сенатора Беррі Ґолдвотера на президента ЗДА. Він також повідомив, що підтримує політику президента Франції, Шарля де Голля.

● **У московській газеті „Красная звезда"** з 5 серпня надруковано нову мапу Тихого океану і вказано нові місця, куди будуть падати совєтські пробні ракети далеко від заселених островів. У примітці додано, що попередня мапа була помилковою.

● **Віллі Брандт, голова Західнього Берліну**, звернувся до населення з проханням відзначити 13 серпня — третю річницю встановлення комуністичного „муру ганьби" — годиною тиші.

● **Уряд Західньої Німеччини** надав довготривалу позичку ловиною мільйонів долярів. Ця позичка має активізувати приватну і державну індустрію у тій країні.

● **У Лондоні, в Англії**, створилася група американців за кордоном, які побоюються перемоги сенатора Беррі Ґолдвотера в наступних президентських виборах у ЗДА. Керівник тієї групи — 60-річний Антоні Гайд, заявив, що, як він думає, сенатор Беррі Ґолдвотер — „іґнорант і неосвідомлений чоловік".

● **У Нікосії на Кипрі** знову відбувалася перестрілка між турками і греками, під час якої поранено четверо греків. Бій відбувався на межевій лінії, що розділяє мешканців двох національностей у тому місті.

● **Індійський міністер** закордонних справ повідомив, що Індія цілковито підтримує совєтський плян про негайне скликання 14-членної Женевської Конференції в справі Лаосу.

● **У республіці Конґо** третє за розміром місто, Леопольдвіль захопили без бою повстанці з так званої „Народної Армії Визволення".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc. 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25 — Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

„Паперовий тигр" показав зуби

Американські офіційні чинники і політичні коментатори висловлюють багато різних здогадів щодо причин сьогоднішньої в'єтнамської кризи, задовільної відповіді на питання, що спонукало північнов'єтнамських комуністів атакувати воєнні кораблі З'єднаних Держав Америки, якими мотивами керувалися вони у своїй відкрито провокаційній акції. Комуністичний Північний В'єтнам, хоч і змілітаризований і хоч диспонує добре вишколеною, готовою до воєнних операцій армією, яка складається із 21 дивізії, все ж таки є одною з найменших комуністичних держав і не може в ніякому випадку мірятися з такою мілітарною потугою, як З'єднані Держави Америки. Тож, якщо він відважився заатакувати американський корабель - нищильник, то зробив це або не усвідомивши всіх можливих наслідків своєї акції, або з чужої спонуки, з ясно визначеною метою, хоч і знову ж таки без врахування наслідків цієї явної провокації.

Факт поновлення атаки на американські кораблі і то після рішучої реакції ЗДА, що виявилася в обстрілянні північнов'єтнамських торпедових човнів і в переданні протестаційної ноти ганойському режимові, доказує, що одна й друга атака були проведені свідомо, з повною премедитацією і що пішилися північнов'єтнамські комуністи заатакувати ЗДА, правдоподібно, за спонукою китайських комуністів, з очевидною метою спровокувати ЗДА і, поставивши їх в примусове положення, затаврувати потім, як агресора, що хоче знищити молоду, слабу комуністичну державу і проливає для цього безневинну кров північнов'єтнамського народу. Деяку ролю в цій безуспішній покищо провокації могла відіграти й комунокитайська пропаганда, яка представляє З'єднані Держави Америки, як недолугого, нездатного до будь-якої протиакції „паперового тигра", що його можна безкарно сікати за вуса й за вуха.

Як би там не було з тими спонуками, залишається певним одно: проводячи атаки на збройні сили ЗДА, ганойські комуністи і їхні пейпінгські заплічники мали на меті не так завдати мілітарний удар чи навіть поразку З'єднаним Державам Америки, бо для того вони не мають сили, як випробувати, чи взагалі ЗДА зареагують на їхні акції.

Американська відповідь на агресію Північного В'єтнаму була не лише дошкульною, але й дуже розсудливою і передбачливою. Підкреслюючи, що ЗДА не думають поширювати війни, бо надто добре знають, до чого воно може привести, американці вибили у великій мірі з рук комуністам їх головну пропагандивну зброю — можливість затаврувати ЗДА, як „оскаженілого агресора", „палія війни", який тільки й думає про те, як би розпалити третю світову війну. Відповідь Америки на провокацію Ганоя була рішуча і тверда: протягом п'ятьох годин проведено відплатну акцію, у висліді якої знищено майже всю патрульно - торпедову фльоту Північного В'єтнаму з її прибережними базами, як також інші допоміжні інсталяції на суходолі. Водночас із цим ЗДА, запобігаючи поновленню всякого роду комуністичних атак, збільшили свою воєнну фльоту в області Північно - Східньої Азії і висилають туди свої літаки та з'єднання морської піхоти.

Рішучість ЗДА, напевно, взяли до уваги і в Пейпінгу, і в Москві. Вона показала всьому світові, що висміюваний комуністичною пропагандою „паперовий тигр" має міцні зуби і міцні лапи. І водночас із цим ця рішучість зліквідувала загрозу ширшого воєнного конфлікту в Південно - Східній Азії і відібрала „покровителям" Північного В'єтнаму охоту ставати на його оборону так, як це було, наприклад, із Кубою.

Українці в Чехо-Словаччині

Скільки є українців у Чехо - Словаччині? На це питання годі точно відповісти. До другої світової війни, коли до складу Чехо-Словаччини входила Закарпатська Україна, українська людність творила у тій країні 3.5% на майже 15 мільйонів усього населення. Великі пересунення людности відбулися під час війни і по війні. Але основний український масив у районі Пряшівщини залишився. Можемо говорити про десятки тисяч українців у Чехо - Словаччині.

Десять років тому українці в Чехо - Словаччині створили Культурну Спілку Українських Трудящих — КСУТ — на зразок Українського Суспільно - Культурного Товариства в Польщі. Головою Президії КСУТ є тепер Василь Капішовський, який на червневих зборах КСУТ у Пряшеві висунув гасло: „До 1-го січня 1965-го року — 10 000 передплатників преси КСУТ". Що це за преса? На Пряшівщині виходять українською мовою: тижнева газета „Нове Життя", газета „Піонерська Правда", журнал „Дружно Вперед", літературний альманах „Дукля". І всі ці видання разом не мають 10 000 передплатників. Причина криється в тому, що українська преса в Чехо - Словаччині стоїть під повною комуністично - урядовою контролею. Та контроля подвійна: збоку держави і збоку партійних діячів — представників чи агентів з СССР, які в Чехо - Словаччині почувають себе куди певніше, як, наприклад, у сусідній Польщі. У самому Пряшеві є декілька українських загальноосвітніх шкіл, Український відділ при Словацькому державному видавництві, що недавно видав збірку поезій О. Олеся, є навіть Українська редакція при радіовисильні, котра вряди-годи передає програму українською мовою. Усі вони також стоять під неослабною контролею комуністичної партії, а діти в українських школах вчаться за „марксо-ленінськими" підручниками з УССР. Не знаємо точно, чи не змушені вони вивчати одночасно і російську мову, бо при Педагогічному інституті у Пряшеві, який готує вчителів для словацьких та українських шкіл, є постійний відділ учителів російської мови й літератури, хоч росіян на Словаччині немає.

Недавно у Свиднику на Словаччині відбулося 10-те ювілейне свято української культури в Чехо - Словаччині. На основі повідомлень газети „Наше Життя", українська газета в Польщі „Наше Слово" з 28-го червня повідомляла, що на тому святі мали б виступити „42 колективи художньої самодіяльности, серед них 13 піонерських... Піддуклянський український народний ансамбль ти ін." Звідти ж довідуємося, що „в українських селах Чехо - Словаччини кожного року лише музично - співацько - танцювальні колективи дають більше як 560 виступів, а драматичні колективи за останні три роки здійснили приблизно 1 190 вистав". При Освітньому інституті в Братиславі Культурна Спілка Українських Трудящих зорганізувала три десятиденні курси для режисерів українських драматичних гуртків, які закінчили 45 осіб. Партійно - урядова контроля преси, видань, отже — думки, спричинилась до того, що маси наших земляків у Чехо - Словаччині скеровують свою енергію радше на мистецьку самодіяльність. У 1955-му році в усіх українських самодіяльних мистецьких гуртках у тій країні було 2 833 члени, у 1957 р. — 3 680, а тепер є уже понад 8 000 осіб, між ними багато української молоді. Українці в Чехо - Словаччині підримують скромні зв'язки з українцями в Польщі, але вони найбільш відтяті від земляків за кордоном, а в рідкісних листах за океан виразно натякають, що писати до них треба поменше. Такі прохання якнайкраще свідчать про їхнє становище у тій „країні соціялізму".

В. Г-ий

„Я СВОЇЙ НАЦІЇ ПЕРШИЙ СЛУГА"

(Враження й міркування з V Великого Збору Українських Націоналістів)

Дев'ять літ, здається, короткий час, щоб говорити про етап, але задовгий, щоб писати про інтермеццо. Політичне життя відкидає сухий календарний рахунок і дає свою оцінку літам, ділячи їх на роки спокійної статики чи рвучкої динаміки. В такому рахунку рік важить за десять, а десять років за один. Останніх дев'ять літ, що проминули над нами від 4-го Великого Збору Ккраїнських Націоналістів, були роками рвучкими, були літами важких і важливих змін, напружень, криз. Одні фронти закам'яніли, зродилися паростки нових фронтів і нових політичних формацій. Зайшло чимало змін в нас і поза нами.

Підсумки пройденого, оцінка сучасного й проєктування в майбутнє останутся завданням всіх з'їздів чи конгресів і вічною темою міркувань, аналіз та планувань.

Подвійно живим є характер Великих Зборів, де проблематика важить важче, де ідеологічні, духово - культурні чи політичні тези й антитези зливаються вкінці в синтезу всебічної революційно - визвольної дії нині і в майбутньому.

Всякий із доцьогочасних ВЗУН, цього найвищого форуму організованого УНРуху та його революційного хребта — ОУН, мав своєрідний характер, який віддзеркалював дух часу, закривав пройдений етап нових шукань та кидав світло на майбутню фазу як ставленням, так і рішенням проблем та висотою темпераменту їх обґрунтування.

Зокрема всебічно бадьорий характер мав V ВЗУН, який щойно покінчив свої наради рядом важливих принципових рішень в одній із країн Західньої Европи. Він мав подих весняного вітру, що заповідає появу нового життя, він мав силу тієї раптової літньої бурі, що обдаровує нас патосом нової і свіжої енергії. Його тенором, що золотою ниткою тягнувся впродовж сімох днів напружених нарад, аналітичних змагань та наполегливих шукань — було віднайдення виразного профілю і нового стилю.

Вже особовий склад цього ВЗУН віщував нове. Поруч статечних, але невгнутих ще й досі учасників визвольних змагань 1917 - 21 років, бачилось сповнених енергією представників наймолодшого доробку Організації; біля посивілих, дещо втомлених, але все ще рішучих „увістів" — середня ґенерація тих, які здавали революційну матуру в німецьких тюрмах, у лісах Волині чи Карпат та в глибокому протигітлерівському й протибольшевицькому підпіллі Право- й Лівобережжя. Усі вони, жінки і чоловіки, як ті, що стоять на порозі доземного невідомого, так і ті, які щойно по війні вступили в революційну святиню, — принесли на Збір найцінніше добро: свій досвід, свої здібності, свій ум і свій темперамент, а головно — свідому жертвенність високого патріотизму й революційної відданости.

Крім них, у салі сесій Збору були присутні сотні літ тюрми і каторги, грубі десятки літ кацетів, посивіла практика революційних дій, інтелект університетських професорів, порив творчих мистців і літераторів, великий досвід політичної роботи і мозолиста праця робітничих рук. Це був — воістину — з'їзд еліти, де нема різниці віку, де зникає професійне диференціювання і де революційний стан не є „кондіціо сіне ква нон". Проблеми сучасного й завдання прийдешнього поставили знак рівняння між усім.

Важкою тінню на всі сесії і наради падала відсутність голови Проводу Українських Націоналістів, полковника Андрія Мельника, який несподівано захворів і не міг взяти особистої участи в нарадах ВЗУН. Тому найкращим завершенням ВЗУН був момент, коли прийшла вістка про те, що стан здоров'я досмертного керманича ОУН дозволяє йому знову прийняти обов'язки голови ПУН. В такий спосіб була ще більше підкреслена та, історична вже, тяглість революційно - визвольної акції в усій глибині її цілеспрямування, методи й здійснювання, яку своєю особою символізує полк. А. Мельник, як живий монумент та лучник минулого, сучасного і майбутнього.

Сесію ВЗУН започаткувало Богослуження, відправлене Їх Ексцеленцією, Владикою Володимиром Маланчуком та посвячення прапора ПУН. Ця урочиста церемонія була більше як формальним освяченням тих високих етичних та християнських чеснот, на яких базується ідеологічний стрижень націоналізму та його революційна боротьба. Зокрема проповідь високого церковного достойника, що порушила найглибші струни спільного національно - визвольного фронту й закликала до єднання на базі християнського вчення, — викликала історичні паралелі, коли наші церковні князі обох обрядів посвячували бойові прапори.

У функції заступника голови ПУН — наради V ВЗУН відкрив генерал М. Капустянський. Коротке й чітке вітання Генерала, що своїм військово - спартанським стилем визначає перехід до ділової частини Збору — ще раз перебивається відчитанням „Молитви українського націоналіста". Над залею твердо, але з ліричним б-молем слуги Божого лунають кінцеві акорди слів православного протоієрея, що є активним учасником Збору:

„Визволь нас з-під влади пристрастей рабських, відроди в нас лицарські чесноти предків наших... А коли воля Твоя буде, щоб я голову свою поклав за Україну і за друзів своїх, то дай мені силу і в останню хвилину не впасти в малодушество, щоб гідно, поруч предків моїх, стати на суді перед Тобою. Амінь".

Три члени Президії ВЗУН, що особовим складом репрезентують три континенти, досвідченою рукою й вміло вели Збір. З особливою радістю прийнято до відома повідомлення, що наспів привіт і побажання з глибокого підпілля уярмленої Батьківщини.

Звіти членів і референтів Проводу вказали не тільки на пройдений від 1955 р. шлях, підсумовуючи винесену життям й необхідностями революційно - визвольної акції проблематику та її перетравлення, опрацювання та розв'язку в різних ділянках і на різних теренах, але теж відхилив завісу над тими питаннями, перед якими стоїть ОУН в найближчому майбутньому.

В дискусіях на звітами зроблено чимало стверджень. В ділянці зовнішньо - політичної акції стверджено проведення цінної конструктивної роботи й посилення зовнішньо - політичних позицій, зокрема на позаевропейських теренах. В ділянці внутрішньополітичній схвалено правильність лінії всенаціональної консолідації і посилення питомої ваги ОУН на терені Української Національної Ради та скріплення суверенности її постави і діяння у справах засадничого порядку. Схвалено численні спроби й намагання ПУН привернути єдність Націоналістичного Руху й стверджено, що неуспіх їх у минулому не падає на конто ОУН. Стверджено посилення праці суспільно-громадського сектору та здобутки в духово - культурній ділянці, завдяки заанґажуванню культурних кадрів ОУН в працю всенаціонального фронту, інтенсивній праці їх

Закінчення на стор. 3-ій

У світі читача

ЧОМУ КАЛИНА ПОХИЛИЛАСЯ?

В опублікованих Михайлом Островерхою спогадах „Грозна калини" (Ню Йорк, 1962, 132 стор.) автор заторкує важку, складну тему про шляхи визвольної боротьби народу, розділеного кордонами. Вони пригадують нам черговий раз, що хоч не в багатьох ділянках можемо похвалитися перед світом першістю, але в одному відношенні наша першість безспірна: тридцять восьма пареля, що червоною, пругою розрізує живе тіло Кореї, була відома нам уже давно. І „мурові ганьби" між східнім і західнім Берліном ніяк рівнятися з високим аж до синяви українського неба муром, що його будовано десятиліттями вздовж малої річки Збруч.

Також проблема, перед якою стоять сьогодні, наприклад, німці на випадок нового світового конфлікту, станула перед нами у всій своїй гостроті ще в першій світовій війні. Ця проблема — чи є політичний глузд і чи є моральне право включатися одній частині народу в боротьбу проти ворога, знаючи, що в рядах ворога змобілізовано другу частину народу, що брат стає проти брата?

У першій світовій війні Українські Січові Стрільці, а в другій дивізія „Галичина" та бійці УПА відповіли на це питання притакуюче, як, зрештою, відповіли, наприклад, польські леґіони Пілсудського, як відповідають сьогодні корейці чи в'єтнамці, як, без сумніву, відповіли б німці у випадку чергового конфлікту.

У зворушливо безпосередній книжці Михайла Островерхи, нашого відомого письменника - новеліста і мистецтвознавця, читач знайде багато першоджерельного матеріялу саме до цієї теми. Просто, непідроблено змальовує автор відносини в Галичині на початку першої світової війни, з гумором розказує про свої намагання вступити молодим хлопцем в УСС-и, про здійснення своєї мрії, про військовий вишкіл, про бої на фронті біля Соснова, Семиківців, Потутор, про побут у полоні і дальші пригоди вже по упадку царату.

Серце автора болить, коло оглядається він назад. „Наші сліди на великому шляху нашої визвольної боротьби, — пише він у передмові, — нашу світлу леґенду присипає пилюга історії, якій допомагають наші дрібнодушні люди". І в другому місці: „Нині і цю луну, що вмлівіч засяла, цей наш найцінніший у цім столітті відгомін, Москва з нашими ступайками зовсім приглушила"...

Отож, якщо для „старої войни" спогади М. Островерхи будуть приємною пригадкою минулого, варто було б, щоб ця книжка і взагалі багатий матеріял про визвольні змагання став об'єктом зацікавлення і тих, для яких описувані події далекі, чужі і, висловлюючись щиро, незрозумілі. А вже обов'язково повинна б стати така лектура для тих, хто пробує стати в духовому проводі народу, як письменник, публіцист чи політичний діяч. У совєтській дійсності доступ до джерел нашої історії неможливий, тож годилося б тепер, у вільному світі, потрудитися почитати дещо більше з невідомих досі матеріялів. Може тоді й прийшло б зрозуміння, що вся наша історія не починається і не вміщається в одному десятилітті, яке б воно не було буйне і ваговите певними літературними появами, бож воно було тільки відгомоном „золотого гомону" 1918-19 рр. Може тоді збагнемо краще складність історичного процесу ставання української нації. І може б тоді дрібнодушні люди не гнули б додолу червону калину стрілецької слави, не кидали б зневаг вроді „сенегальських наємників" і не випалювано б „вогненними колами" подій, які і повинні бути збережені в пам'яті народу, як приклад посвяти для своєї батьківщини.

Сьогодні, з історичної перспективи, видно, що малий почин творення Українських Січових Стрільців, який так мальовничо, по-мистецьки описує в „Грозних калини" М. Островерха, розрісся у великий визвольний рух. Сотні, які однаково гинули б безіменними Іванами в чужих арміях, пішли під своїми прапорами, відновлюючи давню військову традицію, і стали ядром власної армії. Без УСС не було б УГА, не було б тріюмфального походу об'єднаних армій на Київ у серпні 1919 року, не було б і того резистансу, що його проявив наш нарід у другій світовій війні. І саме УСС'и внесли у визвольну боротьбу чистий патос національної революції, не затьмареної соціяльною проблематикою чи федералістичними тенденціями. Цю „луну, що вмлівіч засяла", видно й досьогодні. Чи не багатомовний факт, що така велика і, здавалося б, далека від національного руху людина, як покійний Ол. Довженко, в інтимній зустрічі з братами в Галичині запитував: „А чи ви ще співаєте „Гей, у лузі червона калина"? (Див. спогад В. Ласовського в „Свободі" 1961 р.). І чи не містерією невмирущости стрілецької слави є те, що молодий підсовєтський поет Є. Гупало снує свою поему на тлі пісні, яка зродилася в Пресовій Кватирі УСС в 1916-му році:

„В щільник чуттів
 і розуму зоря
Бджолою залітає, тихо
Завісу смутку
 розкриває пісня:
 ... кру-кру,
Заки море перелечу
Крилонька зітру..."
О, рідна мово!
Причащаюсь
Біля твоїх джерел
 прозорих, чистих
І набираюся п'янкої сили..."

Ів. Смолій

Діти на імпрезах

Торкаючись проблеми поведінки наших дітей на імпрезах і поглядів їх батьків, відповідальних за ту поведінку, мені пригадуються два фрагменти різних подій з участю одних і тих самих осіб.

У залі Народного Дому відбувалась доповідь, яку з великою увагою слухали присутні, а в другому кінці тієї ж залі збиралися діти шкільного віку під проводом своїх учительок і мамів, щоб після закінчення доповіді зайнятися своїми справами. На жаль, ані мамам, ані вчителькам не вдалося забавити своїх дітей так, щоб вони не заважали тим, що слухали доповідача: гармидер, біганина, вереск дітей тривали так довго, як довго йшла доповідь. І коли доповідач опісля став дорікати присутнім батькам і матерям за те, що не спромоглися чимсь зацікавити дітей, щоб вони поводились чемно, один із батьків, ані крихітки не переймаючись подією, зауважив:

— А що можна було зробити? Це ж діти!..

А кілька тижнів пізніше можна було з цікавістю спостерігати в тій же залі того самого батька, як він в найбільшому нервовому напруженні шепотом сварив деяких дітей і їхніх батьків за порушення тиші під час іншої імпрези. Кожне голосне слово дитини, кожне човгання по підлозі виводило того батька з рівноваги, і він раз-у-раз схоплювався з місця, сварився пальцем до нечемних дітей і резиґновано хитав головою на адресу батьків тих дітей. Чому ж така метаморфоза? Чому ж тепер той батько не заспокоїть себе отим: „А що можна зробити? Це ж діти!"?

Відповідь проста: в залі цим разом відбувалася не якась там доповідь, якою він не дуже цікавився, а попис учнів музичної школи, і серед тих учнів був також синок того батька...

Діти — наша зміна. Діти на наших національних імпрезах — добра прикмета. Але, кажучи щиро й відверто, як багато нервів тратять організатори й виконавці імпрез, коли діти не вміють себе тримати на тих імпрезах, а батьки-матері тим зовсім не переймаються! Особливо тоді, коли на сцені виконується якась комплікована музична річ. І як боляче чути тим організаторам і виконавцям, що вкладають свої сили, вільний від фізичної праці час і гроші на громадську працю, позбавлене всякого зрозуміння: „Якщо вам діти заважають, то ми їх не приводитимемо на імпрези". А за цими словами, як звичайно, криється й недоказане: „І самі не прийдемо".

Ми знаємо, що багато чого вчать наших дітей в американських школах. Але про те, як треба поводитися вдома біля батьків, у церкві, в Народному Домі, із своїми й чужими людьми, з меншими й старшими від себе — всього цього небагато дається їм у школі. Даймо все це їм у наших суботніх, недільних і Рідних Школах! А найбільше даймо їм вдома. Живемо бо в оточенні, де на все є час і місце, є необмежені можливості, де нічого не бракує для наших дітей. Бракує лише виховання. Не навчання, а — виховання! Кажемо це без жадного песимізму та нарікання заради самого нарікання. Кажемо лише із співчуття до наших співаків і співачок, промовців і декляматорів, всіх тих, що часто змушені через нечемне поводження наших дітей на залі виконувати свої ролі на сцені зовсім не на тому мистецькому рівні, на якому вони могли б їх виконати, якби деякі мами й тати серйозніше ставилися до проблеми, яку годі вирішити чи пояснити, лише здвигнувши плечима: „Що ж поробиш? Це — діти..."

Іван Овечко

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ

(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(18)

Усю праву сторону брами* займав образ пекла. На величезному просторі посеред диких скель і урвищ чорніла чадним полум'ям смола і в ній пеклися грішники. Високими кривавими язиками здіймався вгору вогонь і лизав з усіх боків загнану туди отару засуджених на вічні муки людей із повними розпуки, страждання і каяття обличчями.

Кого-кого тільки не було там: архиєреї, ченці, князі й царі в золотих коронах, блудниці з голими тілами, лихварі, ненажери, зрадники, ошуканці і багато, багато іншого грішного люду. Посеред них на найвищому місці стояв апостол Юда, а коло нього грішний митрополит із схрещеними на грудях руками. Чорні постаті рогатих володарів пекла з блискучими, налитими злорадством очима, в яких відсвічувалися відблиски пекельного вогню, з закрученими хвостами, цапиними борідками й ратицями на ногах господарили коло грішників. Вони кололи їх залізними вилами, били дротяними канчуками, пекли в гарячій смолі, виривали кліщами язики зрадникам, примушували брехунів лизати розпечені сковороди й чинили інші, не знати ще які страшні речі. Чадний дим густими багряними стовпами здіймався вгору і ніс до неба даремні благання та зойки із страшного місця плачу й скреготу зубовного. В густих хмарах, що висіли над пеклом, палахкотіла кривава заграва величезної пожежі і було моторошно очам дивитись на неї.

За червоними хмарами кривава барва бліднішала й поволі переходила на середину склепіння в блідорожевий тон, на якому вирисовувалися чотири постаті анґелів із розпростертими крилами. Довгими сурмами, зверненими на всі чотири сторони світу, сповіщали вони про настання страшного суду.

З вершини склепіння блідорожева барва починала голубіти й переходила на ліву сторону брами в чисту небесну блакить. Легкі білі хмарки, як човники в чистому морі, пливли у високості над великим райським садом. Розлогі дерева кидали тінь на ніжно-зелену траву й красувалися своїми золотими й червонобокими овочами. Чепуристі пави, мов гарні молодиці, порозпускавши хвости, гордо походжали по саду, пишаючись своєю вродою. Повні соняшники світились золотом на сонці. У затишку дерев лежали на траві різні звірі й спокійно поглядали на зелену галяву посеред саду, на якій безжурно веселилися праведники.

На цій галяві стояв довжелезний стіл, накритий білою скатертиною із стародавнім українським вишиттям уздовж по краях. На столі було наставлено багато всякого печива й питва, як на великодніх розговінах, і круг нього засідали праведники. Передній, найближчий до глядача, край столу по-театральному був незайнятий. Зате здовж інших трьох сторін густо засідав чесний народ і живився чим Бог послав. Полумиски з овочами, кавуни, дині, полив'яні миски з різним печивом і варивом від краю до краю заповнювали стіл. Тут і там стояли дзбани з варенухою, а кілька боклаг струїли сковиту в підставлювані чарки, підігріваючи радість у серцях праведників.

Всередині за столом сидів Христос. Перед ним стояла на столі пасха. З одного боку Христа — ученики його та інші праведники, з другого — сивоусе козацтво. Кілька кобзарів і лірників примостилося по боках столу на траві й грали на лірах та бандурах.

Дуже старий був цей образ. Від часу в багатьох місцях на ньому повилущувалася фарба, а на лівій стороні, там, де був рай, уздовж всього образу заціловано було широку смугу на висоті, до якої сягали людські уста. Проте, навіть на думку нікому не приходило його відновлювати. Цінуючи всяку пам'ятку минувшини, монастир з особливою побожністю беріг цей старовинний, дуже шанований народом образ, що дійшов до наших днів у своїй наївно-простодушній, первісній красі.

Багато разів я з Ванею і Віктором, буваючи в монастирі, пильно вдивлялися в цей образ. Але одного разу якось, приїхавши до Рихлів, із занепокоєнням побачили, як на драбинках перед образом пекла і перед образом раю сиділи монастирські послушники й без милосердя замазували їх білою фарбою. Як це? Чекайте но! Що сталося?

Виявилось, що в тому саме часі до монастиря приїхав, об'їжджаючи свою єпархію, новопризначений чернігівський єпископ-москаль, глянув на мальовила в брамі, жахнувся і наказав негайно їх замазати. Так ото вони безслідно зникли тоді із стін монастирської брами, як зникали раніш та й далі зникають з лиця нашої землі, на наказ „старшого брата", інші численні пам'ятки нашої старовини й нашої культури.

Їздили ми у вакаційній порі також у гості або з якимись дідовими дорученнями до знайомих людей у довколишні села. А одного якогось разу вибралися у відвідини до дядька Василя в Борзну.

На півдорозі до Борзни лежав славний Батурин. Я і Ваня із завмиранням серця під'їздили до нього. А було чого хвилюватись: адже Батурин був столицею колишньої козацької України! Адже там був колись гетьманський Мазепин замок, була фортеця, яку так завзято боронив проти Меншикових орд німець на гетьманській службі — сотник Кеніґсек, а до якої таємним підземним ходом так ганебно запровадив ворогів свій чоловік — сотник Ніс. Там були гетьманські сади, Кочубеїв сад, садиби інших достойників із генеральної старшини. Нарешті Батурин був пізнішою резиденцією останнього українського гетьмана Кирила Розумовського, який іще так недавно, всього 150 років тому, побудував там величаву гетьманську палату над рікою Сеймом за проєктом славного італійського архітекта Ґваренґі. Чого тільки ми не сподівалися побачити в тому славному Батурині!

* Подаємо опис із нашого оповідання „Отаман Крук", написаного під впливом спогадів про наші дитячі роки вже на еміграції.

ПАМ'ЯТІ АНДРІЯ М. ЛІВИЦЬКОГО

(Спогад, виголошений на Вечорі Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка у Ню Йорку 13 червня 1964 року, присвяченому 10-им роковинам смерти Андрія М. Лівицького)

(III)

Всі ми маємо ще перед очима, наче живу, імпонуючу статну постать Андрія Миколаєвича. Адвокат за освітою і за фахом, вмів мовчати, але й умів переконливо арґументувати. Знаменитий промовець і тонкий політичний грач. Із рідких у людей прикмет мав прикмету - хист ладнати з милими собі і немилими особами, з членами прерізних політичних таборів. До речі, такий же хист мали Євген Коновалець і Дмитро Левицький. Надзвичайно милий товарисько — використовував у своїх зв'язках з цивільними і військовими членами польського режиму та чужинецькими дипломатами — своє першорядне знання — бриджа. Це була правдива розкіш грати з Андрієм Миколаєвичем в бриджа, бо грав він ту гру завжди з гумором, з жартами, з прикрашуванням тієї гри в карти товариською розмовою. Андрій Миколаєвич завжди знав, коли вести ділову розмову в чотири очі та коли свідомо й пляново вимпнати її й заступати розмовою при свідках, інших партнерах бриджа. Відвідування гостинного дому Андрія Миколаєвича і Марії Вартоломеївни, тієї жінки-громадянки з найвищими прикметами такту і ввічливости, але глибокого обсерваційного хисту і доброї орієнтації в людях та довкільних подіях, відвідування їхнього дому належало до найбільших приємностей.

Я гордий, що Андрій Миколаєвич наділював мене своїм довір'ям і своєю приязню. У Варшаві ми однаковими очима дивились й із однаковими почуваннями переживали скорий після травневого перевороту крутий поворот Пілсудського в сторону того самого польського націоналістичного елементу, проти якого властиво він робив переворот. Виступив був Пілсудський з свого добровільного заслання на Сулеювку проти створеного в Польщі центро-правого бльоку, популярно званого Хієна — Хшесьціяньска Єдносьць Народова, куди належали головно три партії: „Пяст", партія польських селян-середняків Вітоса, Хшесьціяньска Демократія Корфантого і З'єдночене Людово-народове — як перезвали себе колишні народові демократи, чи пак ендеки — Дмовського-Гломбінського-Грабського. Травневий переворот Пілсудського підтримували польські соціялісти, так звана ППС, і ліве селянське Стронніцтво Хлопске, підтримувала його вся поступова й ліберальна інтеліґенція, ворожа демагогії Вітоса та зоологічному націоналізмові ендеції. Безпосередньо після перевороту здавалося що Пілсудський тісно опреться на тому поступовому елементі. Міністром внутрішніх справ став ґенерал Млодзяновський, міністром освіти професор Суйковський. Я мав для львівського „Діла" інтерв'ю з кожним із них. Млодзяновський заповів зворот в національній політиці по лінії заспокоєння справедливих вимог національних меншин, в першу чергу українців, а Суйковський заповів зрушення з мертвої точки справи заснування українського університету в Галичині. Ці мої інтерв'ю причинились до швидкого їх упадку. При найближчій нагоді соймова більшість висловила їм вотум недовір'я. Пілсудський не боронив тих своїх міністрів, бо у своїх реформах повів боротьбу проти всіх партій і проти демократичного парляментаризму, а не проти ідеології того бльоку Хієни, проти якого підняв був збройне повстання. Він створив власну партію Безпартійного Бльоку і до того нового твору нахлинула братія з Пяста і ендеції і всі кар'єристи. До голосу прийшла, як її називали, партія полковників, колишні леґіоністи Пілсудського, з тією різницею, що колись вони були здебільша пов'язані з пепесівським, себто соціялістичним табором, а тепер, дірвавшись влади, стали основою поліційно-військового режиму. Всіх своїх колишніх приятелів, персональних і політичних, як професора Бодуена де Куртене, голову колишнього Польського кола в петербурській Думі, Стемповського батька, Дашинського, Станіслава Тугута — Пілсудський відсунув і вони взагалі мали замкнений доступ до Бельведеру. Кажуть, що після одної з криз польського уряду, Пілсудський казав дати собі список десятка можливих кандидатів на нового прем'єра. Він тицьнув пальцем на професора Козловського зі Львова, заявивши злобно — „Козловський, здається, найдурніший з них" — і зробив його прем'єром.

Настали прикрі часи — виарештовування політичних противників, послів і політиків, поляків і неполяків, та засилання їх до фортеці в Бересті, заснування концентраційного табору в Березі Картузькій, переведення так званої пацифікації на українських землях. В тих роках співпраця між державним Центром УНР і УНДО та цілою Українською Парляментарною Репрезентацією затіснилася — але це вже була б окрема тема. Відкликано мене з Варшави до Редакції Діла в 1931 році після смерти редактора Федя Федорцева, за редаґування Василя Мудрого. Однак я залишився членом Клюбу Парляментарних Справоздавців, користувався дармовим залізничим білетом і під час соймової сесії майже щомісяця доїздив до Варшави. З-правила я користав з нагоди, щоб відвідувати дім панства Лівицьких. Ці наші зв'язки продовжувались і під час війни. Бо коли недовго перед німецьким походом проти Совєтів почались у Кракові переговори між українськими партіями про створення Українського Національного Комітету і в тій цілі приїхав до Кракова Андрій Миколаєвич, то він впродовж місяця мешкав у нашому скромному краківському помешканні і ми щоденно мали можливість детально розглядати сумні тодішні внутрішньо-українські відносини та сумну німецьку дійсність. Ми передбачували неминучість німецько-совєтської війни, але всі ми помилялися, не передбачивши тієї злочинної і безглуздої політики, що її повели німці в Україні.

Ми виїхали з дружиною з Кракова на захід спершу до Цнайму під Віднем, опісля почерез Чехію, Баварію і Віртемберґію довкола повз береги Боденського озера до австрійського Тиролю. Коли тільки нав'язались зв'язки між Інсбруком і Мюнхеном — нав'язалось і моє листування з Андрієм Миколаєвичем. Воно стосувалось особливо питань міжпартійної консолідації і збереження Державного Центру УНР. Збереглось у мене ще багато його листів, — писаних широким відручним письмом, на багатьох сторінках. Це листування тривало й тоді, коли я переїхав в 1949 році до Ню Йорку. Недавно я віднайшов лист, в якому Андрій Лівицький поручає мені якмога швидше скомунікуватись з Арнольдом Давидовичем Марґоліним, з д-ром Олесіюком, з адвокатом Багриніським і деякими іншими діячами, щоб стояли близько Державного Центру та з якими я був давно знайомий. Ніхто з нас не знав насправді ані американських ані внутрішньо-українських відносин. Мало вже залишилось в живих тих близьких співробітників Симона Васильовича Петлюри і Андрія Миколаєвича Лівицького, які творили новітню історію України, які були видатними постатями, як люди і громадяни. Крім прізвищ, і то тільки деяких прізвищ, молодші віком земляки нічого про них не знають. А варта і треба, щоб закріпити для прийдешніх бодай у приблизній схожості образ Андрія Миколаєвича, чільну індивідуальність, великого політика, великого патріота і велику людину.

Іван Кедрин

Школа Українознавства в Лорейні

Наша Школа Українознавства в Лорейні, Ог., знову закінчила черговий рік навчання. Дітей було коло 50, з трьома вчительськими силами. Навчання проводилось суботами, а одна кляса мала науку що-вівтірка.

Заходами невтомного директора, Всч.о.Л. Тимкова, пароха місцевої Укр. Кат. Парафії Св. Івана Хрестителя, зимою ц.р. було закуплено будинок, куди перенесено науку, що до цього часу відбувалася в невеликій церковній залі.

У другій половині червня відбувся вперше в історії лорейнської Школи Українознавства іспит зрілости, до якого приступили і здали його кандидатки: М. Головацька, О. Сілецька й М. Старчук. Іспит відбувся згідно з правильником Шкільної Ради УККА та складався з письмової і усної частини. Предсідником Іспитової Комісії був інспектор Шкільної Ради проф. М. Ждан з Клівленду, а до складу Іспитової Комісії входили: Всч.о.Л. Тимків, п.І. Микита, вчитель історії і Ю. Любінецький, учитель мови й літератури та культури.

Ця подія піднесла престиж нашої школи серед родичів і молоді, і напевно прискорить пляновану будову Української Школи. Цей іспит зрілости міцніше зв'язав школу в Лорейні з організаційною схемою Шкільної Ради УККА та заохочує учительський збір і батьків підпорядкуватися в своїй праці вимогам правильника кінцевих іспитів.

Ми віримо, що з новим шкільним роком наша Школа Українознавства в Лорейні, побіч станиці Пласту й Осередку СУМ-у, стане твердинею українського слова на нашому терені.

Ю. Любінецький

„Я СВОЇЙ НАЦІЇ ПЕРШИЙ СЛУГА"

Закінчення зі стор. 2-ої

в площині особистих наукових та літературно - мистецьких успіхів. В ділянці господарсько - фінансовій поновно устійнено, що величина практичних завдань переростає наші фінансові спроможності. Як явище у найвищій мірі позитивне й конечне — стверджено помітне поглиблення теоретичних студій підсовєтської дійсности, що знаходить застосування у практичній дії ОУН.

Особливу увагу присвячено рефератам з окремих ділянок діяльности Організації з видвигненням сучасних і передбачених майбутніх проблем визвольної акції ОУН та загального і спрецизованого діяння Організації. В широких дискусіях, що стояли на високому діловому поземі й засвідчували глибоку вдумливість дискутантів у поставлених проблемах внутрішньо- і зовнішньополітичних, ідеологічних, духово - культурних, суспільно - громадських, господарських та інших — виявилась різниця поглядів на деякі засадничі справи.

В тягу дискусії безсумнівно устійнено, що в лоні ОУН нема місця на „уніформовану думку", але є й мусить бути світоглядово зумовлена одна постава до принципових питань політики ОУН. Вислід тих дискусійних змагань знайшов своє віддзеркалення в ряді прийнятих Збором рішень, стверджень та резолюцій, які частково будуть опубліковані, а частково доведені до відома широкого членства вжитим порядком.

Прийнято програму й устрій ОУН. З устроєвих змін на окрему увагу заслуговує новостворений Сенат ОУН, куди входять високозаслужені члени ОУН на чолі з ген. Капустянським.

Виявивши поставлені перед ним проблеми та узгіднивши спірні питання, V ВЗУН закінчив свою останню сесію прийняттям окремих звернень до українського народу й до західнього світу.

Підсумовуючи: V ВЗУН започаткував новий період революційної діяльности УНРуху, діяльности, що передбачає ще більше зосередження сил, ще більше споєння наших рядів, ще чіткіше виявлення свого політичного профілю. Є всі підстави вірити, що атмосфера V ВЗУН, атмосфера напруженої праці, посиленої виміни думок з фінальним їх згармонізуванням знайде свій відгук і в членських рядах ще більш наполегливою працею і видніщими досягненнями.

З НАШИХ БУДНІВ

СЛАБКА ПАМ'ЯТЬ

Сиділи собі в „Орхідеї", віддихали охолодженим повітрям, попивали скача „на скалах", з привички споглядали через вікно за дівчатами і час від часу перекидалися зайвим словом.

— Ти не пригадуєш, — спитав знечев'я національний друг, — хто написав „а грім на хмарі Біблію читає"? Небіжчик Антонич чи Василь Барка? .. Бо воно похоже так на одного, як і на другого.

— Барка ... мене здається.

— Ага! І тобі вже пам'ять не дописує! Старіємось, братчику милий ... І може то підступає склероза мозку? .. А подумати, що в мене була колись надзвичайна пам'ять! Я міг цілими годинами рецитувати поезії Маланюка, Антонича, Олени Теліги! А нині?

І так воно починається: насамперед забуваються вірші улюблених поетів, потім прізвища знайомих, дати ім'янин та народин, назви вулиць, числа телефонів, а врешті вилітають тобі кудись з голови різні файні жарти або так звані по-крайовому „віци". З тими жартами в нашій газетярській професії то вже справжня морока! Розкаже тобі якась добра душа жарт, — спеціяльно призначений для „Лиса Микити"! — а ти, покладаючись на свою давню пам'ять — з юних днів, днів весни, полінуєшся записати його на клаптику паперу. А потім пробуєш пригадати — і надаремне! „Ум не работает", — як кажуть русскі.

В товаристві то не раз виходить просто компромітація! Всі ж знають вас як сміхотворця і зараз під'юрґують розказати щось смішне. „Ви мусите мати в голові копальню джовків!" — провокує вас і спокушає чарівна, молода особа. — Слухайте! Зараз почуємо джовка від письменника-гумориста!" А гумористові, як заорало, в голові — порожнеча Торічеллі, нічого не може пригадати, навіть того, що вчора вкрав чи то пак відписав із паризької „Культури". А не випадає ж тобі витягати з кишені шпарґалля і читати жарти з записної, скажемо, книжки, хоч я знав, ще в старому краю, одного „віцмана", що саме в такий спосіб забавляв товариство.

Що забувається, то забувається, а от однієї дати ніяк не можете забути: коли треба платити рату в Кредитівці! В цьому єдиному випадку ваша пам'ять працює геніяльно і вже три дні наперед сиґналізує, що наближається цей фатальний реченець ... То ще півбіди - лиха, коли приходиться платити за свої власні гріхи, а от, скажемо, мій національний друг — платить за чужі! Влетів, сарака, в тяжку халепу, дав набратися на патріотизм: заручився за одного комбінатора, що організував українську житлову кооперативу, та й тепер мусить платити за чоцки, — як казали колись у Львові, а комбінатор гуляє собі в Арґентині з різними красними сеньйоритами та й сміється в кулак.

Я дуже й не дивуюся, що після такої життьової невдачі мій національний друг втрачає пам'ять ...

Ікер

Іван Одежинський з Філядельфії здобув піврічне першенство в ювілейнім змаганні

Іван Одежинський

Джерзі Сиі. З Головної Канцелярії Українського Народого Союзу повідомляють, що відомий союзовий діяч і головний радний УНСоюзу з Філядельфії, Іван Одежинський, здобув першенство в цьогорічному ювілейному змаганні за розбудову УНСоюзу в пам'ятному році його 70-річчя. Згідно із закликом Екзекутиви УНСоюзу, проголошеним з початком цього року, найкращі союзові організатори й діячі змагаються зі собою за здобуття якнайбільшої кількости нових членів, щоб до кінця року придбати для УНСоюзу намірене число сім тисяч нових членів. Великий успіх у цьому змаганні здобув Іван Одежинський. Звичайно він приєднував для УНСоюзу від 100 до 150 членів річно. В цім ювілейнім році він зобов'язався придбати подвійне число не менше 250, щоб допомогти своїй філядельфійській окрузі здобути першенство поміж усіми союзовими округами. Здійснення зобов'язання впродовж першого півріччя припинила дещо І. Одежинському дуже активна участь у місцевому політичному житті. Як організатор і провідний член Українського Республіканського Клюбу в Філядельфії, він витратив багато часу на підготову до виборів та для допомоги нашим землякам у здобутті американського громадянства. Всеж таки до кінця першого півріччя він здобув 71 нових членів. Для підкреслення, що в другому півріччі він подвоїв свої зусилля в союзовій праці, минулого понеділка І. Одежинський прибув до Головної Канцелярії й особисто вручив головному секретареві 25 аплікацій на нове членство в УНСоюзі. В цей спосіб він дійшов у цьому році майже до сотні членів. На найближчих п'ять місяців він заповів ще більше число членів, не менше, як по 30 пересічно в місяць, щоб додержати своєї обіцянки і придбати для УНСоюзу в його ювілейному році не менше, як чверть тисячі нових членів. Головна канцелярія УНСоюзу з великим признанням прийняла заяву І. Одежинського, в надії, що його приклад спонукає всіх союзових діячів здвоїти і потроїти також їхні зусилля для розбудови УНСоюзу в його ювілейному році.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в п'ятницю, 31-го липня 1964 р. відійшла у Вічність на 73-му році трудолюбивого життя

БЛ. ПАМ'ЯТІ

ФИЛИПИНА з ЖУКОВСЬКИХ БОРОДІЄВИЧ

У ГЛИБОКОМУ СМУТКУ:

Чоловік — ВОЛОДИМИР, Гудзон, Н.Й.
Син — проф. РОМАН БОРОДІЄВИЧ з дружиною ГАЛИНОЮ і діточками: ОЛЕГОМ і ОРЕСТОМ, Філядельфія
Дочка — ЛІДІЯ АЛТОМЕР з мужем МИХАЙЛОМ, Стуйвезант, Н.Й.

З глибоким жалем повідомляємо про те, що з Волі Всевишнього відійшла ненадійно у Вічність, дня 5-го серпня ц.р. у 59-му році життя

Софія із Сушкових ГРИНЕВИЧ

дружина старшини Українських Армій із часу Визвольних Змагань і адвоката.

ПАНАХИДА в П'ЯТНИЦЮ, 7-го серпня ц.р. о год. 8-ій веч. в похороннім заведенні Петра Яреми при Схід 7-ма вулиця в Ню Йорку.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, дня 8-го серпня ц.р. о год. 9-ій ранку із цього ж похоронного заведення.

ГОРЕМ ПРИБИТІ:
ЯРОСЛАВ ГРИНЕВИЧ — муж;
ЗЕНОН, ВЯЧЕСЛАВ ГРИЦАН — сини;
ЛІДІЯ ГРИЦАН СУШКІВ — дочка з чоловіком і внуки ТЕТЯНА й АНДРІЙ;
МАРІЯ СУШКІВ — мати;
ВОЛОДИМИР і ЕМІЛЬ СУШКОВІ — брати, з родинами;
СТЕФАНІЯ САЛДАН — сестра, з мужем МИХАЙЛОМ.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА УСС В НЮ ЙОРКУ

з сумом повідомляє, що 5-го серпня 1964 р. упокоїлась в Бозі

св. п. ІРИНА ДОМБЧЕВСЬКА

Член Станиці Б-ва УСС в Ню Йорку, колишня Управителька Захисту УСС-ів у Львові.

ПАНАХИДА відбудеться в П'ЯТНИЦЮ, 7-го серпня о год. 8:30 ввечорі в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Іст 7-ма вулиця в Ню Йорку.

ПОХОРОНИ відбудуться в СУБОТУ, 8-го серпня, о год. 9-ій рано з похоронного заведення до церкви св. Духа у Північному Брукляні, 160 N. 5-та вулиця, а після Служби Божої і Панахиди тлінні останки будуть перевезені на Український цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ У ЗДА

з великим жалем повідомляє своїх членів, прихильників та цілу українську громаду, що 5-го серпня 1964 року помер у Вашинґтоні, Д.К., після тяжкої хвороби

БЛ. П.

дипл. інж. Григорій Власович ДЕНИСЕНКО

визначний український соціялістичний провідник, журналіст і науковець, редактор „Голосу Америки", професор статистики, учасник Визвольних Змагань з 1917-1920 рр., член Українських Установчих Зборів, член Президії Української Національної Ради і багатьох громадсько-політичних організацій на Рідних Землях та на еміґрації.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, 8-го серпня, о год. 1-ій по пол. на Українськім Цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Осиротілій вдові Покійного Товариша висловлюємо наше глибоке співчуття.

ПРЕЗИДІЯ ОУС у ЗДА.

Українська Вільна Академія Наук у США

з глибоким смутком повідомляє про смерть ЧЛЕНА КОРЕСПОНДЕНТА АКАДЕМІЇ

проф. Григорія Власовича ДЕНИСЕНКА

Дружині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

УПРАВА УВАН у США

Українська Вільна Громада в Америці та Видавництво і Редакція журналу „Вільна Україна"

з великим сумом повідомляють своїх членів і ціле українське громадянство, що дня 5-го серпня 1964 року у Вашинґтоні, Д.К., помер на 72-ім році життя

БЛ. П.

дипл. інж. Григорій Власович ДЕНИСЕНКО

наш член і співробітник, редактор „Голосу Америки", професор Українського Технічного Інституту в Ню Йорку, професор УТГІ в Реґенсбурзі, член Українських Установчих Зборів, Рівенський повітовий комісар, член ЦК УСП, член Президії Української Національної Ради, визначний науковець і громадський діяч.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, 8-го серпня, о год. 1-ій по пол. на Українськім Цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ГОЛОВНА УПРАВА УВГ
Редакція „Вільної України".

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ в НЬЮ ЙОРКУ

в глибокім смутку повідомляє, що 5-го серпня 1964 р. у Вашинґтоні, Д.К. помер після тяжкої хвороби на 72-ім році життя

БЛ. П.

дипл. інж. Григорій Власович ДЕНИСЕНКО

наш професор статистик, член Кураторії УТІ, редактор „Голосу Америки", Член Українських Установчих Зборів, Член Президії Української Національної Ради, визначний науковець і громадсько-політичний діяч.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Після похоронних обрядів у Вашинґтоні, Д.К., тіло Покійника буде перевезене і похоронене на Православному цвинтарі в Бавнд Бруку, Н.Дж., в суботу, 8-го серпня ц.р. о год. 1-ій по полудні.

КУРАТОРІЯ та АДМІНІСТРАЦІЯ УТІ.

Читайте щоденник „Свободу"

Головна Управа ОУПК і Шкільна Рада УККА, Комісія для виготовлення проєкту Української Виховної Системи в діяспорі, Підготовча сесія на Світовий Конґрес Українців.

СТВЕРДЖЕННЯ

СЕСІЇ ДЛЯ СПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ, ЯКА ВІДБУЛАСЯ 28 і 29 БЕРЕЗНЯ 1964 В ТОРОНТІ

1. Слово культура означає досконалення світу в нас самих, творення і плекання цінностей духового й матеріяльного характеру. (ЕУ т.II, ст. 694).

2. Культура виникає з потреб людини. Психологічно-інтелектуальна функція культури — дати людині зміст життя через: а) самовизначення себе і своєї приналежности, б) збагачення психіки й оформлення як індивідуальність, в) задоволення духових потреб, г) змогу творити й помножати культуру, ґ) різноманітність і кольоритність культур людства.

3. Культура є одночасно індивідуальною і суспільною потребою, є продуктом індивіда і суспільства.

4. Культура з природи динамічна, переходить неминучі зміни в часі і просторі, а процес її еволюції — і спонтанний, і політичний: вплив чужих культур, асимілювання чужих елементів, виживання одних, а відмирання інших елементів тощо. Але ніколи зміна не означає загибелі культури.

5. Технологічна цивілізація у таких своїх виявах, як місто, машина і маса, зміцнює мислення і волю коштом квалітативного сприймання світу і почувань, елімінує увнутрішнення людини, деґрадує вартості, отже загрожує культурі, зокрема неміського, емоційного типу, як українська культура.

6. У своїй суті культура має завжди національний характер — вона є проявом духового життя народу.

7. Онтологічна суть кожної культури полягає в свідомому визначенні її приналежности її носіями і творцями, а не в окремих специфічних рисах чи прикметах її.

8. Українська національна культура є нею постільки й доти, поскільки й доки люди, що є українцями, вважають її своєю чи інші її так звуть. Тобто кожночасна культура української нації і є українською культурою.

9. Українська національна культура — це знання всього того найкращого й найпотрібнішого, що було створене українцями і що передається як національна спадщина з покоління до покоління та що постійно потребує свого дальшого досконалення й розвитку.

10. Українська культура належить до найстаріших культур в Европі, а український народ є автохтоном на своїй землі і носієм та творцем оригінальної, самобутньої культури, що сформувалася кілька тисячоліть. Катастрофи, викликані тиском сусідів, не знищили праукраїнської культури, ані автохтонного населення.

11. У сучасній українській культурі історично нашаровувалися її складові елементи: до-індоевропейські, індоевропейські, протослов'янські, балканські, іранські, алтайські, греко-римські, германські, візантійські, західньоевропейські, польські та російські. Українська культура абсорбувала й асимілювала усі ці елементи.

12. Кожна з національних духових культур, крім подібностей з сусідніми, має і свої особливості, які визначають її як окрему національну культуру.

13. Окремішність культури не означає її вищости чи нижчости. Мова може бути тільки про відмінність.

14. Національна духова культура розвивається на базі народньої духової культури і обіймає всі вияви духового життя нації, як наприклад мова, музика, вірування, релігія, світогляд, освіта.

15. Політичне поневолення припиняє розвиток культури, але не руйнує її, хіба у випадку знищення національної субстанції фізично чи насильною денаціоналізацією.

16. В нормальних умовах, тобто не в умовах насильницької асиміляційної політики або при малочисельності й культурної меншости, культури не зливаються, а навпаки диференціюються.

17. Кожна культура, хоч і збагачує своїх носіїв, однак з природи обмежена в своїх можливостях, а тому у її носіїв у зустрічі з іншими культурами виникає природна тенденція асимілювати їх.

18. Асиміляція є завжди переходом з одної національної до іншої національної культури. Вселюдська, наднаціональна культура — це абстракція. Всі агрегатні культури (напр., західня, орієнтальна тощо) національно зрізничковані.

19. Добровільна і свідома асиміляція відбувається не з об'єктивних причин, а через суб'єктивне бажання, зроджене з недостатнього знання власної культури, або чужої, або обидвох, з комплексу меншевартости. Він зокрема властивий культурно обмеженим людям невеликої освіти.

20. Тільки сприйняття одним з партнерів світогляду другого партнера як вищого робить процес асиміляції цілковито можливим (проф. І. Шевченко).

21. Людина може протиставитися асиміляції, зрозумівши, що асиміляція не тільки здобуток, а й утрата, що чужі культури функціонально не кращі від рідної, що вартість культур суб'єктивна з погляду їх носіїв, бо культури якісно рівновартісні.

22. З погляду української культури знання рідної мови необхідне, бо мова — ключ до існуючої культури і без мови не можна нею користуватися ані її розвивати. Врешті, за новітніми гіпотезами, знання і вживання мови є тісно пов'язане з способом мислення та світогляду людей різних культур.

23. З тієї ж причини писана й читана мова важливіша від розмовної, але занепадає швидше. Збереження писемної мови (читання) це відкриті двері до пізнання національної культури і збереження національної свідомости.

24. Перед українським громадянством у діяспорі лежить завдання продовжувати свої культурні традиції, розвивати їх, підносити вартість української культури, познайомлювати з нею довколишній світ, а зокрема передавати її новим поколінням.

25. Такий процес стане можливим через унапрямлення виховної дії і свідоме спрямування праці всіх чинників культурного життя в бажаному напрямі. З цього випливає потреба в українській виховній системі.

26. Центральним завданням української виховної системи є переконливо й систематично усувати всі можливі елементи комплексу меншевартости.

27. На чоло висувається роля українознавчого шкільництва.

28. Щоб протидіяти почуттю меншевартости молоді, треба порівняльною методою вирівнювати культурні комплекси. Це можуть робити вчителі з повним знанням мови і культури оточення. При тому треба:

— зображати Україну як невідсталу щодо цивілізації;

— уникати ідеалізації села і його побуту, а підкреслювати модерність цивілізації сучасної України;

— не перебільшувати ваги народньої культури (фольклор, етнографія);

— класти наголос на клясичності і розвинутості української культури (порівнювати з чужими літературу, мистецтво тощо) підкреслювати оригінальність!

— при навчанні історії не класти наголосу на козацьку чи іншу романтику, а на аналізу історичних процесів.

29. Тому, що серед людей з більшою освітою відсоток національно свідомих і культурно творчих є значно вищий, ніж серед людей з меншою освітою, слід стриміти, щоб чисельно зростала українська інтеліґенція з вищою освітою. Обов'язок дбати про це (наприклад, підтримка науковцям, стипендії студентам тощо) лежить на цілому суспільстві. Тому слід розбудовувати українську економічну базу, бо її брак поважно послаблює і позиції української культури.

30. Людина, що через знання мов, — мова є точним мірилом наших знань, має доступ до кількох культур, не асимілюється. Напр., знання третьої мови робить асиміляцію безсенсовною хочби тим, що є можливість асимілюватися в одні різні культури.

31. Піднесення освіти батьків і опанування ними чужої мови (чи чужих мов) протидіє почуттю їх власної меншевартости і тим запобігає асиміляції їхніх дітей. Діти асимілюються швидше, коли батьки не знають мови довколишнього суспільства та школи і коли в них низька освіта.

32. Для протидії асиміляції важливе розвинуте культурне життя, отже збереження літератури, мистецтва, науки, а зокрема українознавства.

33. Дивлячись на нашу культуру як на засіб досконалення життя, розвиваймо її і зберігаймо найцінніші її елементи. Цим ми даємо відповідь наступним поколінням, нащо і їм варто зберігати цю культуру і приналежати до неї.

Завданням сесії було підготувати теоретичний матеріял з ділянки української культури, на якому має базуватися проєкт української виховної системи в діяспорі, і який буде предметом нарад Світового Конґресу Вільних Українців.

Президія Сесії

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СЕРЕДА,
12-го СЕРПНЯ 1964 р.:
ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70, о год. 7-ій веч. в УНДомі при 96 Fleet Street. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ,
14-го СЕРПНЯ, 1964 р.:
ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 155, о год. 7-ій веч. в приміщенні УНДому при Стейт вул. — Мих. Фединишин, секр.

СУБОТА,
15-го СЕРПНЯ 1964 р.
НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. М. Грушевського — 219 Відд. в год. 7-ій веч., при 675 So. 19th St., Проситься членів прибути на збори. — М. Т. Юров, секр.

Клясичний зразок совєтського бюрократизму

Аґентство Юнайтед Пресс Інформейшен" повідомило за газетою „Ленинградская Правда", що на ріці Неві в Ленінграді курсують чотири кораблі-порони для перевезення пасажирів — цілковито без пасажирів. На запитання якогось Юр'єва, чому немає пасажирів, йому пояснили, що всі тепер їздять метро, бо це скорше й вигідніше. А на його ж запитання, чому тоді не скасують цих поронів, капітан відповів із здивуванням: „Як можна скасувати, коли на це був наказ згори. За ці порони без пасажирів держава заплатила в минулому році 33.600 рублів, себто 37.000 дол., а цього року ще 35.000 рублів. Чиновник з бюра транспорту, Весолов, заявив, що ті порони будуть зліквідовані, але минув місяць — а вони й досі плавають порожняком.

Совєтські Йосипи і Сталіни міняють свої імення

Як повідомляє аґентство ЮПІ, громадяни Совєтського Союзу, які мають імення Сталіна чи Йосипа, масово змінюють їх на різні інші, щоб „десталінізуватись". Ім'я комуністичного диктатора стало таким непопулярним, що люди змінюють навіть імена та прізвища, які нагадують про які звутся Нінель (від Леніна, коли читати це слово справа на ліво) зберігають своє ім'я. В СССР дуже важко змінити ім'я та прізвище. Тим часом влада неголосно йде назустріч тим громадянам, які бажають позбутися імення, пов'язаного з Йосифом Сталіним.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Піонерські вартові

У Прикарпатті „з кожним роком збільшується кількість юних друзів природи. Піонери і школярі взяли під свою охорону ліси, поля, водойми. Цього літа в області працюють 720 „зелених патрулів"... Не забули піонери і про вирощений їхніми батьками врожай: 540 дозорців щодня стережуть колгоспні поля".

Про журнал „Народна творчість та етографія"

„Такий журнал потрібний не тільки вченим. Він розрахований на широкі кола читачів. Без нього не можуть обійтися і викладачі середньої школи, учасники художньої самодіяльности, працівники мистецтв, бібліотекарі"... — читаємо в „Літературній Україні" з 31 липня, у статті проф. С. Лаврова „Орган українських етнографів". Можна припускати, що автор статті та його колеґи турбуються долею журналу, що його впродовж 8 років редаґував нині вже покійний Максим Рильський.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

Вступайте в члени УНСоюзу

ТАРЗАН, ч. 5283. Шукають слонової кости!

— Циклоп змусив нас красти слонову кість — сказав тубілець. — Але ми не знаємо, нащо він її потребував.

Дон Мур перервав. — Це є можливе, що він мав спільників, щоб, як ...

— Маєте слушність! — гукнув Тарзан. — І якщо воно так, то ми ліпше возьмім зброю та ходім шукати за складом слонової кости!